СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 50. Джерзі Сіти, Н. Дж., середа, 3-го березня, 1937. VOL. XLV. No. 50. Jersey City, N. J., Wednesday, March 3, 1937. THREE CENTS

ПОМЕР О. Я. КОЦИЛОВСЬКИЙ, Б. РЕДАКТОР „ПРАЦІ"

ПРУДЕНТОПОЛІС (Бразилія). — „Праця", український тижневик у Бразилії, доносить, що дня 24-го січня цього року помер у Апостолесі, в Аргентині, о. Янyарій Коциловський, місіонар ЧСВВ і довголітній редактор „Праці".

„Праця" каже: „Покійний родився 1-го травня 1879-го року і був старшим братом теперішнього українського перемиського епископа. Ходив до гімназії в Сяноку й 1899-го року ступив до новіціяту ОО. Василіян у Крехові. Гуманістичні студії й фільософію скінчив у Кристинополі, а теольогічні в Римі та Інсбруку. Висвятився 1909-го року. Після кількалітньої праці в Жовкві виїхав 1913-го року до Бразилії. Був дійсним місіонарем та, можна сказати, безупинно сидів на коні, обїжджаючи пильно кольонії, чуваючи над душевним добром наших поселенців. Серед такої незвичайно скитальчої праці мусів знайти і час на редаґування часопису, та серед подорожі збирати матеріял і посланцем висилати його до друкарні. Розуміється, що така праця підкопувала що правда кріпке його здоровля і сильну відпорність на труди й невигоди.

„Року 1929-го вернувся до Галичини й після двохлітнього відпочинку знову вертається до місіонарської праці. Року 1933-го виїжджає до Аргентини до помочі о. Вапровичеві. Після виїзду останнього залишається сам серед численних і широко-розкинених наших кольоній, аж при кінці 1935-го року дістає поміч. Одначе недуга змагалась, а порятувати здоровля ніколи. Вкінці й його сильна комплекція не видержала й він уляг. В особі о. Януарія василіянський Чин утратив великого працівника, а українці-католики ревного місіонаря".

НАЙВИЩИЙ СУД ПІДДЕРЖУЄ ОБМЕЖЕННЯ ВИПЛАТ ЗОЛОТОМ.

ВАШИНГТОН. — Найвищий суд Злучених Держав, розглядаючи тут одну апеляцію, вирішив, що конґресова резолюція з червня 1933-го року про обмеження виплат золотом не противиться американській конституції.

Рішення вважають великою віддержкою для „нового розділу".

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ДОПОМОГИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт згодився відбути з ґубернаторами 6 стейтів, що недавно збиралися в Ню Йорку в справі урядової допомоги безробітним, конференцію в тій самій справі. Конференція відбудеться дня 6-го березня. Ґубернатори добиваються визначення їх стейтам на допомогу безробітним більшої суми.

РОЗКРИВАЮТЬ МІЛІОНОВИЙ КРАВЕЦЬКИЙ РЕКЕТ.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор Томас Дюї предложив судові висліди свого дволітнього розсліду рекету в кравецькім промислі, що за його обчисленнями, коштував цей промисл 2 міліони долярів кожного року.

Як каже Дюї, один гуртівник заплатив самий останнього року рекетірам 45,000 долярів, коли вони загрозили йому смертю й руїною бизнесу.

СТАЛЕВІ БАРОНИ ГОВОРЯТЬ З ЮНІЄЮ.

ПИТСБУРҐ (Па.). — Підприємство „Карнеґі-Ілінойс Корпорейшен", що є найбільшим продуцентом стали, почало переговори з представниками Орґанізаційного Комітету Сталевих Робітників, що орґанізував робітників сталевого промислу з рамени Комітету для Промислової Орґанізації. Ці переговори вважають великим переломом у протиюнійній політиці сталевих підприємств.

Тимчасом незалежні сталеві підприємства постановили піднести робітничі заплати своїх робітників та зменшити робочий тиждень до 40 годин, як це постановляє закон Волша й Гілея про контракти з урядом. Кажуть, що ця підвишка буде коштувати підприємства 100 міліонів долярів річно.

„СИДЯЧІ СТРАЙКИ" НЕ ПРИПИНЮЮТЬСЯ.

ЮНІОНТАВН (Па.). — Коло триста майнерів підприємства „Джеймисон Ковл Ко." пішли в копальню й там почали „сидячий страйк". Їх родини та представники юнії „Юнайтид Майн Воркерс оф Америка" стали посилати стракарам під землю поживу, одіж і покривала. Про страйк довідалися робітники аж тоді, як на зміну страйкарам прийшла нічна шихта.

Підприємство „Тимкен-Дітройт Аксел Ко." та „Феро Стемпинг Манюфекчуринг Ко." в Дітройті, Мішиґен, віднеслися до суду з домаганням видати приказ „сидячим страйкарам", що засіли в фабриках підприємств, вийти з фабрик.

„Сидячий страйк" вибух у 5 фабриках пончіх у Редингу, Па.

100,000 КГ. ПОМАРАНЧ ДО МОРЯ.

Букарешт. — У звязку з новими перевозовими приписами імпортери полудневих овочів не змогли добитися зниженого мита. З цього приводу вони вкинули до моря з Констанци 100,000 кг. помаранч.

ЕПІЛЬОҐ ДОЗВОЛЕНОЇ ПРАЦІ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед станиславівським судом присяжних відбулася розправа проти студента теольоґії Михайла Остапюка та Ольги Шандровської із Станиславова, провідниці дитячого садка, яким закинено, що в селі Радчі, станиславівського повіту, вели серед шкільної молоді аґітацію проти розпорядків польських учителів, співання польських пісень і т. п. Остапюк заперечив свою вину, що перебуваючи в часі ферій в рідному селі, займався марійською орґанізацією та справами католицької віри. Обв. Шандровська не признавалася також до вини, заявляючи, що держалася тільки програми, означеної статутом.

НЕ ДЕРТИ БІЛЛЯ!

З Берліну повідомляють: Німецькі пральні дістали в звязку з реалізацією четверолітнього пляну й т. зв. боротьби з марнотравством поручення якнайбільше старанно обходитися з біллям. Відповідний обіжник звертає увагу, що нарочне ушкодження або знищення білля треба вважати за саботаж діла відбудови „Фюрера". Цей саботаж будуть карати.

ПЕРЕДІСТОРИЧНІ ЗВІРІ НА ПОДІЛЛІ.

Підчас добування алябастрового ґіпсу в маєтку Бразма Коритовського в Малих Заліщиках знайшли кости мамута і кістяк волохатого носорожця. Кости відвезли до Подільського музею в Тернополі.

ТИФ У НАРАЄВІ.

В містечку Нараєві та в околичних селах бережанського повіту шириться пошесть тифу. Найбільше людей хорує в Болотні. Школи мають бути закриті.

НА ЧІМ ПОЛЯГАЮТЬ НЕРВОВІ ПРОЯВИ?

Оба сьогорічні нобелівські лавреати нагороджені за фізіольоґію та медицину здобули премії за праці над проявами зворушення нервів. Далі і Леві знайшли іменно звязок між діяльністю нервів і працею серця. При праці нервів виділюється хемічна речовина, звана ацетільхоліною, яка діє на серце і на цілу центральну нервову систему.

Тої речовини неймовірно мало, означити її скількість можна тільки на основі фізіольоґічного ділання. Навіть при допомозі незвичайно чуткої мікрохемічної аналізи тих скількостей змірити, а тим менше відкрити, не можна. Як відомо, нервова субстанція зложена з ґанґліїв із яких около 100,000 творять один ґанґліон. Один ґанґліон при своїй праці виділює одну десятьміліонову частину міліграма тої ацетільхоліни.

„ПО КАБАНЬСКУ НЕ РОЗУМЄМ".

Здавалось би, що в час жахливої господарської кризи й нужди, люди один другому, де тільки зможуть, поможуть, а щонайменше людина буде чемно відноситися до людини. У дійсності воно інакше є. От, у Львові Мосаковський, що продає тютюн і часописи в кіоску на розі вул. Коперника й Словацького, образив аж двічі нашого громадянина Н., який забажав собі в нього купити товару. „Я по татарску не розумєм", звучала відповідь Мосаковського, коли почув українську мову. „Я по кабаньску не розумєм", — поправився цей Мосаковський вдруге!

НОВИЙ СПОРТОВИЙ ЧАСОПИС.

Появилося 1-ше число спортового тижневика „Змаг", що виходить кожного понеділка в Перемишлі. „Змаг" редаґує ред. В. Заблікевич, видає і за редакцію відповідає д-р Мирослав Куник. Перше число „Змагу" (на 8-ох сторінках друку, формату „Діла") — треба це признати — зредаґоване дійсно цікаво і дуже живо. Якщо й дальші числа будуть так живо й цікаво зредаґовані, як перше число, то „Змаг" зможе витиснути чужу спортову пресу з рук українських читачів. Перше число ілюстроване теж кількома світлинами груп наших спортовців з краю і Закарпаття. Адреса редакції й адміністрації „Змагу" така: Перемишль, вул. Колійова ч. 5. Передплата річна 8 зл., піврічна 4 зл., четвертьрічна 2 зл. Ціна одного числа 15 сот.

ЛІЧНИЦЯМ ТРЕБА КРОВИ.

В Торуні в лічниці забракло людей, що давали би хворим конечну кров. Лічниця оголосила запотребування на кроводавців за відповідною оплатою. Вже першої днини зголосилося до управи лічниці понад 100 кандидатів, а між ними й жінки.

НОВИЙ ОСТРІВ НА ЧОРНОМУ МОРІ.

Із Симферополя повідомляють, що на Чорному морі, у віддалі 300 м. від берега, вигринув на поверхню води новий острів. Він довгий на 250 м., широкий на 30 а високий на 5 м. над поверхню моря.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕСТОРАН У ЛЬВОВІ.

На вул. Костюшка відкрили і посвятили новий ресторан „Око" у давньому льокалі кооперативи „Вітаміна". Домівка відновлена, влаштована із смаком, зразково чиста. Є ще кімнати для сніданів, на обіди та вечері, як теж і молочарня. Веде „Око" досвідчена, енерґійна та інтелиґентна людина, пані Олександра Домбчевська, відома львівському громадянству віддавна із свого орґанізаційного хисту. Недостачу засобів, совісно ведених „українських харчівень" відчуває львівське громадянство віддавна. Земляки із провінції, приїжджаючи до Львова, не потребують уже тинятись по чужих льокалях, маючи власну солідну фірму, поміщену в самому центрі міста.

ПОЛЬСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЙНА АКЦІЯ У СХ. ГАЛИЧИНІ.

В Загробелі під Тернополем відбувся заходом польських орґанізацій 7-тижневий господарсько - освітній курс для абсольвентів середніх, вселюдних і фахових шкіл. Все те під патронатом воєводи Білика і старости Маліцького. Учасників було 47, переважно безробітні із сусідніх повітів. Як повідомляє „Всхуд", в останньому році „малопольське т-во рольніче" влаштувало в Тернополі три 6-тижневі курси для орґанізаторів і люстраторів рільничих „кулок" і приготовило 140 практикантів на терені трьох південно-східних воєвідств. Вони вже зорґанізували по містах і селах густу сітку господарських і культурно-освітніх станиць. З учасників останнього курсу 16 заняло становище в самій Тернопільщині, інші знайдуть заняття в сусідніх повітах при „кулках рольничих", молочарських кооперативах і т. п.

ТРІЮМФ ТАМАРИ ВИШНІВСЬКОЇ.

Тамара Вишнівська, молода українська фільмова артистка стає чимраз популярнішою зіркою польського й европейського екрану. Польські й заграничні фільмові журнали переповнені світлинами молодої українки, якій усі ворожать велитенську карієру. Тепер накручують саме найновішу польську фільму „Ординат Міхоровський", де п. Вишнівська креує головну жіночу ролю. Українська артистка заняла одно з перших місць у недавньому конкурсі ефектовних толет.

ЗА КРОВАВІ ЗЛОЧИНИ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ОПИРІВ.

Є вісті, що в Сибірі появилася якась таємнича пошесть між населенням. В забайкальській окрузі захопила вона понад 20,000 осіб. Проявляється ця нова недуга найперше болями в костях, подібними до звичайних недомагань підчас грипи. Черґові недомагання захоплюють мязи та кінчаться безсиллям ніг і рук. Пошесть викликала між населенням переполох. Мешканці вважають недугу Божим допустом і карою за криваві злочини большевиків.

БЕЗНАДІЙНІСТЬ — ПРИЧИНА САМОГУБСТВА.

У передії другої кляси поїзду, що їхав з Варшави до Мазовецького Мінська, відібрав собі життя вистрілом з револьверу мужчина, при якому знайшли картку такого змісту: „Я бездомний і безробітний. Прошу не вести ніякого слідства; а тільки похоайте мене на кошт держави!"

БУВАЮТЬ І ТАКІ СУДДІ.

Перед судом у Чорткові стануло кількох малолітніх хлопців, що з нужди допустилися крадежі дерева. Один із них серед тріскучого морозу явився в суд босий. Оголосивши присуд, яким обвинувачених увільнено, суддя К. звелів босому хлопцеві задержатися в бюрі і після урядування пішов з ним до міста, де з власної кишені купив йому скарпитки і черевики.

ФОРМАЛЬНЕ ПРОГОЛОШЕННЯ УРЯДОВОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ПАРТІЇ

ВАРШАВА. — Полковник Адам Коц проголосив формально створення нової політичної партії, яка має співпрацювати з нинішнім урядом, і яка має назву „Табор Національної Єдности". Ця партія має заступити партію „Бебпартійного Бльоку", яку створив був десять літ тому Пілсудський, кладучи в основи її завдань оздоровлення польських відносин й увільнення польського суспільного життя від продажности, хабарництва і деморалізації. Та замісць вирвати польську суспільність з тих невідрадних відносин, створена Пілсудським партія сама в тих відносинах розплилася. Тепер на її місце урядові круги творять нову партію, бо без партії, яка охоплювала би ширший загал їм важко правити. Цю нову партію вони опирають на середній клясі. Її завданням буде помогти урядові втиснути ціле суспільне життя у польський, свого роду фашистівський устрій.

ІТАЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР ПРИ УРЯДІ ФРАНКА.

БУРҐОС. — Італійський уряд вислав свого першого амбасадора до уряду ген. Франка. Ця подія є багатомовна, бо вона ще раз доказує, що Італія рішена за всяку ціну помогти ген. Франкові довести його змагання до успішного кінця. — Зновуж в Малязі американський консуль відкрив консулярний відділ, який має налаштувати з революційною Еспанією нормальний товарообмін, що в наслідок горожанської війни був перерваний.

ЖАХЛИВІ СЦЕНИ ЗПІД ПАНУВАННЯ ЧЕРВОНИХ.

МАЛЯҐА. — Щойно тепер виходять постепенно на яв ті жорстокости, що ділялися в часі панування червоної влади в Малязі. Червоні не тільки вимордували кільканадцять тисяч цивільного населення й попалили майже всі церкви, але в багатьох випадках свої жертви піддавали діявольським мукам. Один лікар, який врятувався від смерти тільки тим, що на ту мордівню, де він знаходився, нагло напали революціонери, розказує, що червоні тримали його довший час в тюрмі й попри інші муки, немилосерно морили голодом. Та раз принесли йому великий кусень мяса смачно приправленого. Він думав, що мясо затроєне і не хотів їсти. Та вкінці примусили його це зїсти під загрозою револьвера. Тоді червоні дикуни завели його до другої кімнати де на столі лежало закровавлене тіло його власної дитини. Дитина не мала ноги. Червоні пояснили йому з реготом що він їв тіло власного сина.

НІМЦІ ПЛЯНУЮТЬ ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКУ ВИСТАВУ.

БЕРЛІН. — Німецьке міністерство пропаґанди приступило до приготування цього літа в Берліні великої протикомуністичної вистави. Вистава матиме на цілі про помочі ріжних памфлетів, книжок, фотографій, а далі ріжних експонатів, показати світові до чого стремить комунізм та якими методами він старається осягати свої цілі. Надзір над цею виставою спочиває в руках Гебельса і Розенберга.

СВАРКА МІЖ ВИЗНАЧНИМИ ІТАЛІЙЦЯМИ.

РИМ. — Маршал де Боно, який провадив першу половину війни проти Етіопії, викликав міністра для кольоній, Лесону, на поєдинок. Лесона має 46 літ, а де Боно 71. Маршал почувся діткнений до живого, коли Лесона заборонив друкувати статтю, в якій один автор вихвалював дуже де Бона. Між обома противниками вже від давна існує неприязнь. Кажуть, що це Лесона постарався про те, що де Бона забрано з Етіопії, а на його місце поставлено маршала Бадолія. Тепер шляхом поєдинку вони мали вирівнати непорозуміння. Але фашистівська влада до цього не допустила й заборонила їм поєдинкуватись.

БОЛДВИН ВІТАЄ ДОБРУ ВОЛЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ЛОНДОН. — Англійський премієр Болдвин висказав своє задоволення з наміру Злучених Держав Америки прийти з Великою Британією до ближчого торговельного порозуміння і до обниження тариф. Після цього став один з послів і сказав: „Чи премієр знає, що нині державні мужі всіх країв виголошують безнастанні промови про співпрацю і що час прийшов, щоб замісць промов робити щось конкретного?" Болдвин не відповів на це нічого.

ЛІТВИНОВ ВАЖКО ЗАХОРІВ.

МОСКВА. — З достовірних джерел доносять, що Літвинов захорів важко на жолудкового рака. Лікарі натискають, щоб він чимскорше виїхав на лікування до Франції, але Сталін заборонив йому виїжджати за кордон.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

САМІ СОБІ ШКОДИМО

Найгірше з нами тоді, коли приходиться ствердити, що не наші вороги, а ми самі буваємо причиною наших недомагань, що це ми самі часто одною рукою будуємо, а другою руйнуємо. Ось такі думки насуваються, коли приглянутися многим з тих протестів, що їх одержує головна канцелярія з нагоди вибору делеґатів на конвенцію У. Н. Союзу.

Зазначуємо, що ми не квестіонуємо права членів протестувати, коли вони чуються покривдженими у своїх членських правах. Ні не думаємо розбирати слушности чи неслушности самих протестів, бо це до нас не належить. Ні навіть не хочемо добачувати надто великого нещастя, у тім, що маємо тим разом так багато протестів. Бо не в самих протестах лихе, а в тім, в який спосіб їх виготовляється, що й як закидується. Бо мусимо ствердити, що в многих випадках ті закиди є аж такі, що можуть спричинити між членами відділів судові процеси. З многих протестів виходить, що по деяких відділах поділилися члени на дві, три чи більше партій і тепер взаїмно себе поборюють у дуже неджентельменський спосіб. А це значить, що вибори делеґатів на конвенцію, що були придумані для добра організації й її членства, стають тепер притокою до взаїмної боротьби, до роздорів і ненависти між членами.

Нема сумніву, що і при теперішніх виборах конвенційних делеґатів не буде вибране значне число таких кандидатів, що добре заслужилися для організації, що є добрими і щирими народніми працівниками. Ми є свідомі цього. Та й в цім випадку треба бути джентельменом, памятаючи, що саме про подібну „оцінку" праці совісного народнього працівника, згадував ніхто інший, а Іван Франко, коли писав, що наше громадянство звикло обкидувати камінням саме цього, що ревно працює. І таке може статися кожної хвилі з кожним нашим народнім робітником: в горі чи в низах. Тому треба вміти приняти таку „заплату" за працю і тим союзовцям, що напрацювалися для У. Н. Союзу і хотіли йому далі послужити, а яких не вибрано делеґатами на конвенцію. Така хвилева „програна", якщо вона буде принята спокійно й гідно, згодом оплатиться. Скорше чи пізніше загал це зрозуміє і відчує, і кривду направить. Так воно в житті буває, і до цеї життєвої дійсности треба й нам привикнути.

Ще зазначимо, що ми вже другим наворотом забираємо про цю справу слово. Це вказує на те, що це не є маловажна справа. Ми збулиб це мовчанкою, якщоб не мали доказів, що боротьба, яка розгорілася ізза вибору конвенційних делеґатів, набрала по деяких відділах такої гостроти, що загрожує цілості відділів. А це вже іде на шкоду цілої організації, до чого розумні члени не повинні допустити.

„ЩАСЛИВА ЛЕМКІВЩИНА"

(Для „Свободи" з Галичини).

В наших любих зелених Карпатах живуть два українські племена, гуцули і лемки, котрі тішаться спеціяльними взглядами ріжних опікунів і „пшиацюл".

Гуцульщина має менше опікунів, лише якесь „Товажиство пшиацюл Хуцульщизни", котре водить „хуцулів" по Варшаві, та показує їх мов медведів, уладжує радієві авдієнції, в котрих виводить родовід цього племени від гунів і готентотів, а сама Гуцульщина живе собі міжтим своїм українським життям і спокій голові. За те з Лемківщиною далеко гірше, бо цих опікунів і „пшиацюл" є забагато, а наш лемко, віддалений найдальше на захід від українського руху, не може сьогодні визнатися на тих ріжних опікунах і приятелях.

Наведу лише кілька прикладів, на те, як відносяться ріжні опікуни до наших лемків: Польські політики кажуть, що лемки це окреме гірське племя, яке не признається до української нації і саме тому, що лемки протиставляються українській пропаганді, яку ведуть головно гр. кат. священики, те племя так почало реагувати на роботу українських священиків, що почало масово переходити на православія, а щоби тому протидіяти, Апостольська Столиця виділила Лемківщину з гр. кат. перемиської дієцезії і створила з неї окрему Лемківську Адміністрадуру.

Інші опікуни кажуть, що лемки це москалі, з котрими лучить їх одна віра, а що тепер в Росії є дві віри, православні і безбожники, комуністи, то і на Лемківщині поширюється і православія і комунізм, а Апостольська Адміністрація, поставлена на те, щоб поборювати і одне і друге, якраз пособляє тому ворожому гр. кат. церкви рухові.

Вище наведені два погляди на Лемківщину є так сказати накинені зовнішніми чинниками. Для нас цікаво, що говорить сама Лемківщина про себе.

Отже лемко не признає ні одної ні другої „концепції". Якщо говорити до нього його діялектом, то він прямо ображується, думаючи, що з нього насміхаються. Ті опікуни, що хочуть з лемків зробити якусь окрему націю, що хочуть на лемківському говорі подавати в школах науку (лемківський буквар), не дуже припали лемкам до вподоби і часто густо батьки не дозволяють дітям вчитися з лемківського букваря, а купують їм такі буквари, яких уживають в українських школах. Автор „Лемківського букваря", Трохановський забажав не лише лемківських дітей „просвічати" такими мудрощами, але й старим господарям хоче защіпляти ту „ідею" та видає для них газетку „Лемко", котрої одначе ніяка жива душа не хоче читати, хоч її даром розсилають...

Друга група опікунів Лемківщини, москвофільська, теж не має симпатій в народі, бо лемко мав нагоду підчас світової війни наочно переконатися, що москалі і ми це дві окремі і чужі собі нації, але москвофільські агітатори підходять до лемка з іншого боку; говорять йому про нужду, голод землі, та впевнюють, що комуністична Росія дуже співчуває недолі лемків та хоче їм подати помічну руку, а саме відступає лемкам цілі простори землі на Сибірі, зовсім даром і треба туди еміґрувати, бо там чекає їх рай на землі. Ту роботу вів якийсь кацапський інжинір, котрий видав навіть спеціяльну книжку в тій справі. В тій книжці підготовляє той маняк лемків до еміґрації в Сибір в той спосіб, що вщіпляє їм комунарські погляди, які, на його думку, не є такі страшні, як їх буржуазія представляє.

Ті дві фальшиві ідеї поборює українське свідоме громадянство, українська преса та врешті сам лемко, котрий прозріває і відхрещується руками і ногами від фальшивих пророків.

Наша праця над освідомленням Лемківщини в українсько-національному дусі не вгаває, та лжепророки усіми силами стараються не допустити світла правди під лемківську стріху. І тут діються такі речі на Лемківщині, що жах бере про це писати. Від моральної загибелі моглаб спасти Лемківщину лише освіта в українсько-національному дусі. Коли дамо лемкові ту освіту, то вслід за нею прийде й економічне відродження. Та проти тієї освіти спряглися і трохановці-реґіоналісти і москвофіли-комуністи і хоч обидві ці групи не живуть між собою в повній гармонії, то на полі поборювання „общого врага" — українців, подали собі руки і солідарно кидають нам колоди під ноги. Колиб це була культурна боротьба, то ми далиб собі з нею раду, але тут маємо до діла не з культурою, а хамством, та підлотою запроданців, котрі клеветами і доносами очернюють наших діячів, спричинюючи замикання читалень „Просвіти", розвязування українських освітніх організацій, заборони театральних вистав, церковних хорів і т. п.

А що тут найсумніше, то факт, що в рядах тих фараонів-гонителів стоять гр. кат. священики русофіли, з Апост. Адміністратором на чолі. Здавалося, що новий адміністратор о. д-р Медвецький, котрий досі в політичному житті участи не брав та про його москвофільство ніхто не чув нічого, заведе лад на Лемківщині та покажеться більш толерантним супроти освітньої праці українців, ніж його попередник: та показалося, на жаль, що іншого. Вправді новий адміністратор усунув з помеж своїх дорадників дотепершнього дуже нетолерантного супроти українців о. Полянського, та на його місце підшукав собі таких дорадників, які в ненависти до всього, що український на 100% перевищають о. Полянського.

Рим створив Апостольську Адміністрацію Лемківщини з метою спинити на Лемківщині зріст православя та сектанства, а Ап. Адміністрація якраз поширює сектанство і православія, бо нічого не робить в цьому напрямку, щоб використати безбожництво і сектанські науки, а переслідує грекокатолицьке духовенство, котре несе Лемківщині світло правди, а з тим світлом і лік на ріжні секти та комунарські грушки на вербі.

Одним з мотивів, які мали руководити Римом при творенні окремої Лемківської Апостольської Адміністратури було буцімто те, що перемиська дієцезія була завелика, а перемиські наші епископи не мали змоги добре наглядати за далекою Лемківщиною. Якщоб дійсно опікунам Лемківщини залежало на добрій опінії духовний над Лемківщиною, то на чолі тієї Адміністрації поставилиб таку людину, яка в порозумінні зі своєю церковною владою, малаб на оці добро церкви і народу. Тимчасом о. Медвецький йде якраз проти церкви і проти свого народу. Бо поборювання українства в сучасних обставинах на Лемківщині є рівнозначне з поборюванням гр. кат. церкви та свого народу. Бо лише українське духовенство протиставляється безбожництву і сектам, а священик русофільських „убеждений", хоч матиме на устах Боже слово, але посередньо мусить ширити безбожництво, тому, що сучасна Росія це безбожництво. Приглянувмося москвофільській пресі у Львові: і „Русскій Голос" і „Земля і Воля" і „Наше Слово" орієнтуються на червону Москву, на Сталіна, Радека і Троцького, в них бачать спасителів Руси, як во время оно таким спасителем вважали царя Миколу. Раніш вони були білими цареславними монархістами, сьогодні вони комуністи, бо така влада є у Москві. Дарма, що на еміґрації живе чимало москалів націоналістів-монархістів, на них вже наші перекинчики не орієнтуються, бо вони матеріяльно слабо стоять, цеж біла еміґрація, а нашим запроданцям потрібні „попечителі", які можуть дати пособіе. Тому не диво, що на Лемківщині шириться масово комунізм, але велике диво, що Апост. Адміністратор о. Медвецький віддався всецїло під впливи москвофілів та навіть сам проєктує видавати пресовий орган та шукає ще редактора і пособій. Незадовго отже буде Лемківщина ущасливлена ще одним яничарським часописом, органом Апостольської Адміністратури.

Одним словом Лемківщина переживає важку добу. Народ прозріває, національна свідомість поширюється, але темні сили спинюють український національний рух на Лемківщині усіми своїми — темними засобами. Та не спинять його, якщо наше громадянство поможе забутому досі лемкові у його змаганнях до здобуття тих верхів національної свідомости, де йому не страшні будуть ніякі опікуни, які посягають по його щиру, українську душу.

В першу чергу треба дати Лемківщині українську книжку, щиро-український часопис, хай читає і сам пізнає, хто він, хай знає, чия правда, чия кривда і чиї ми діти? З рукою на серці мусимо признати, що ми досі мало Лемківщиною інтересувалися, тому сьогодні з подвійною силою повинні ми взятися до праці на тому занедбаному нашому полі. Наша преса повинна більше місця присвячувати справам Лемківщини, наші видавництва повинні випускати в світ більше праць про Лемківщину, а наше громадянство повинно по змозі і силам жертвувати на поширення української книжки на Лемківщині, котра сьогодні бідна і сама не в силі заплатити собі за потрібний їй духовий корм. Недавно читав я подяку сяніцького гуртка „Рідної Школи" за книжки в сумі 100 злотих, які жертвував їм Гр. Гануляк (в-во „Русалка") зі Львова. Хай так кожне українське видавництво кине на Лемківщину книжок за 100 злотих, то це зробить свою роботу, це не піде на марне, а наш лемко віддасть тим видавництвам сторицею цю жертву, бо здобувши культуру й освіту, сам почне українські книжки купувати.

Гр. С.

„ТЕХНІКА" ВБИВСТВ ҐПУ

В звязку з останніми процесами в Москві, деякі органи закордонної преси багато позаймалися над детайлями виконання смертних вироків. Ріжні „спеціяльні" кореспонденти з такою точністю, як ніби вони самі були присутні при екзикуціях ҐПУ, розписувалися про те, як розстрілювали Зіновєва, Каменєва чи Пятакова, хто саме в них стріляв, як вони перед смертю поводилися, що говорили, коли поховані і т. д. і т. д.

Тільки дуже наївні читачі можуть вірити в правдивість цих інформацій. На ділі, все це є виссана з пальця фантазія, що має завданням „лоскотати" нерви жадібної таких „сензацій" европейської чи американської обивательської маси. На підставі точних даних ми можемо категорично ствердити, що цих всіх подробиць закордонні журналісти знати не могли. Дисципліна й конспірація в ҐПУ є такі, що не може бути навіть найменшого пропущення, щоб хтось сторонний міг довідатися про детайлі розстрілів.

Закордонні зазети писали, наприклад, що в день розстрілу Пятакова та інших засуджених „великі натовпи народу зібралися перед Лубянською тюрмою і розійшлися тільки тоді, коли почули за стіною стріли"... Це також фантазія! Ніякі „натовпи" збиратися на Лубянській площі не могли вже з тої простої причини, що урядовим наказом заборонено тут спинятися людям, візникам і автам... Найбільш легкий спосіб негайно бути заарештованим — це стати на тій площі і подивитися... на вікна будинку ҐПУ (він тут знаходиться). Більше одної хвилини „вільний" советський громадянин не задовольнить свою цікавість і заплатить за неї дуже дорогою ціною! Не могли також натовпи „чути" й стріли. Бо розстріли переводяться в цілком ізольованих від проникнення звуку підвалах, звідки гук стріляння ніяким чином не може дійти до... Лубянської площі.

Всі, так детайлізовані, розмови між засудженими і катами, що описувалися в пресі — це також ніщо інше, як типовий зразок газетярських „качок". В дійсности, процедура „виведення в розхід" відбувається далеко простіше й зовсім „прозаїчно" — без зайвої помпи та юридичних викрутасів. Це й зрозуміле: при величезних масштабах „праці" московського ҐПУ, інакше й робити неможливо! Машина винищення мусить бути злаждена раціонально й ділати без затримки.

Техніка розстрілів відбувається в наступний спосіб. Засудженого викликають з келії. Коли його судила колеґія ҐПУ, себто суджено заочно, то йому говорять: „на допит". Колиж справу розглядав суд, то кажуть: „до коменданта для додаткових вияснень", або „для підписання прохання про помилування". З правила засудженим не говориться, що ведуть на розстріл. Це робиться для того, щоб уникнути зайвої „мороки" зо смертниками, що часами або ставлять розпучливий спротив чекистам, або зачинають плакати, благати пощади і т. д.

Засудженого пускають вперед, за ним йдуть чекисти. В багато поверховому будинку ҐПУ тяжко зорієнтуватися, на якому поверсі знаходишся. Так довгими коритарами „процесія" спускається все нижче — до підвалу...

— Направо! Наліво! Просто! Нижче! Вперед! — командує ззаду комендант ҐПУ. І раптом... несподіваний стріл у потилицю. Стріл певний, „фаховий"... Лікар ҐПУ тупке констатує смерть, підписується протокол і за пять хвилин тою ж дорогою мандрує чергова жертва, навіть не знаючи, що це її остання дорога.

Тепер одягу з розстріляних не здіймають (раніше здіймали й це супроводилося кошмарними сценами), щоб уникнути зайвої затримки (спротив засудженого, гістерія, непритомність і т. д.). Теперішнє ҐПУ не така вже бідна установа, щоб цікавитися старими лахами...

Трупів на тягарових автах „натовпи демонстрантів" не можуть бачити (а про це також були сензаційні оповідання в пресі). Розстріляних вивозять в ночі в спеціяльних закритих камінах. Трупи закопуються на дальньому цвинтарі в Москві в звичайних норах. Над ними начисто зрівняється земля і від людини лишається в архіві тільки „справа ҐПУ ч...."

Така „техніка" вбивства ҐПУ, як її подають люди, що самі були засуджені на смерть, сиділи в Лубянці й добре знають звязану з розстрілами процедуру. Все відбувається просто, механічно, як на якійсь зразковій бойні худоби. Питання моралі, страждань, душевних переживань та інших „сантиментів" не існує. Людські одиниці скидаються з рахівниці „соціялістичного будівництва" з мінімумом затрат і клопотів...

М. Органський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

М. О. Лейкін.

ПІД ЕСПАНСЬКИМ НЕБОМ

Гумористична повість.

(6)

Глафіра Семенівна читала з провідника:

— Недалеко стації Арая є руїни старого замку. — Справді, в віддалі видно було почорнілі мури старого замку та незле вдержану вежу. Глафіра Семенівна приглядалася тим звалищам і відізвалася:

— У давніх часах мусіло тут бути розбійниче гніздо. Скільки тут вязнили нещасних жінок! Уявляю собі, що мусіли сидіти в тій вежі...

— А я гадаю, що ті опришки більше ловили мужчин, бо щож мали би з баб!

— Одначе в усіх давніх повістях описані схоплювання жінок, за яких жінки брали значний окуп. А часто траплялося таке, що ватажок опришків закохався в якійсь гарній жінці та викрадав її.

На найближчій стації, Міранда, поїзд зупинився довше.

— У провіднику є згадка, що подорожні їдять там обід — відізвалася Глафіра Семенівна після короткої мовчанки.

— Буде ресторан? Ну, слава Богу! Я віддавна вже маю пустку в жолудку, а в кишках то маю справжню музику.

До вагону ввійшов кондуктор і став говорити щось по еспанськи, а слова „коміда" й „Міранда" повторяв із наголосом.

— Парле ву франсе? — спиталася його Глафіра Семенівна.

— Но, сеньора, — похитав головою кондуктор, потім вийняв із кишені дві заялозені картки червоного паперу, подав їх і сказав: „Коміда, коміда, сеньора! Дуо дуро..."

— Чорт зна, що він белькоче!

— Коміда... коміда пор сеньора і кабалеро... — говорив кондуктор, при чому порушував щоками та вказував пальцем в отворений рот.

— Коміда... Зажди но, погляну я до словаря! — озвався Іванів, витягаючи з кишені книжечку.

— Не шукай у словарі... Я вже розумію. Він питається, чи ми хочемо їсти обід — обізвалася Глафіра Семенівна. — Навіть на цих білетах видруковано: коміда й дінер. — Сі, сі, кабалеро — сказала до кондуктора, притакнувши головою. Цей відповів їй щось по еспанськи та повторив слова: дуо, дуро.

— Дуро, це срібна монета — пояснював жінці Іванів. — Маєш, кабалеро... Цікавий я, що то вони дадуть нам на обід. Ми тепер в осередку Еспанії, тож сподіюся, що вкінці засмакую еспанських страв.

— Мене воно зовсім не манить, бо не доторкнуся ніякої еспанської страви, — сказала Глафіра Семенівна.

— А то чому?

— Тому, що я ніколи не їм незнаних страв. Можуть мені дати крілика, заяця, або якогось вужа замісць риби! Знаєш добре, що я ніколи не їм такої бридоти.

— А я радо попробую!... Скажу теж дати собі вина з Аліканте.

Поїзд зупинився на стації Міранда.

VI.

На двірці в Міранді було майже темно. Лише одна лямпа освітлювала напис Фонда, себто вхід до ресторану. Реставраційна саля також слабо освітлена, була повна подорожніх. При одному кінці довгого стола сиділо кількох черців, гуторили при повних чарках. Міранда вузлова стація, тому на двірці була сутолока й гамір.

Іванів і його жінка сіли недалеко черців. За хвилину підійшов до них послугач у фраку та зеленому суконному фартусі, спитав Іванова: Коміда? та вирвав йому з руки білети, що він їх купив у кондуктора.

— Херес... Херес! — кричав за ним Іванів і дзвонив у склянку.

— Сі, кабалеро — відповів послугач і приніс глиняний збан, із якого налив до склянок якогось жовтого плину.

— А це що до чорта! Це не Херес, лише буліон! — скрикнув Іванів, як покушав напиток. — Буліон у склянках. Того я ще ніде не бачив!

— Чи це тільки буліон? — сумнівалася Глафіра Семенівна. — Та на чому будемо їсти, коли послугач не забрав брудних тарілок?

— Гомре! Тарілки! — крикнув Іванів. — Забери собі цю брудну посудину, а принеси нам чисту — говорив до послугача, вказуючи на тарілки брутні від сосу.

„Гомре" схопив брудну тарілку, виняв ізза камізольки брудну серветку, витер нею одну тарілку, поставив її перед Івановим і забираючи витирати другу для Глафіри Семенівни. Та вона вирвала йому з руки тарілку та кричала сердито:

— Пренез, пренез... Такі тарілки годі подавати. Апортез пропр... Поганець! Розмастив сос по тарілці та думає, що вимив її.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЗАСЛУГИ ЖІНКИ ДЛЯ ПОСТУПУ.

На жіночій конференції у Ню Йорку, скликаній „Краєвою Конференцією Християн і Жидів", виступала пані Сиблі з промовою на тему: „Заслуги жінки для поправи відносин між людьми".

Бесідниця доказувала, що жінка є чинником поступу. Мовляв, вона не хоче задержувати того, що тепер є, бо вона в тому не має інтересу, а не має в задержанню теперішнього стану інтересу, бо вона не грає в теперішнім стані великої ролі. Адже нема ні одної жінки між тими, що підписали американську декларацію незалежности; ні між тими, що виробляли проєкт американської конституції; ні між членами найвищого суду; ні на біржі.

Що нема ні одної жінки між тими, це факт. Одначе, чи є теж фактом, що жінка не хоче задержати теперішнього стану?

ЛЮДИНА И ЇЇ ДОБРО.

З слів пані Сиблі виходило би, що жінка повинна би бути зацікавлена в зміні теперішнього стану, але чи все так є, як повинно би бути?

Певно що свідомі люди не йдуть проти своїх інтересів, але чи всі люди свідомі? Чи сказавши, що інтерес якоїсь людини йде в певному напрямку, ми вже тим самим скажемо, що всі люди справді це розуміють?

Адже й кріпаки не були заінтересовані в удержанню кріпацтва, а прецінь як багато з них вважало знесення кріпацтва небажаною зміною? І від монархії деколи підданим не було добра, а прецінь чи не було багато власне таких підданих, що піддержували монархію?

ХЛІБ І ЩІТКА ДО ЗУБІВ.

У Женеві відбулася інтернаціональна конференція ріжних організацій у справі відживлювання людей. Як часто трапляється, газетні кореспонденти не подають всіх важніщих подій з такої конференції, а тільки те, що сказав якийсь визначніший член конференції, при чому й визначність члена не все міриться його розумом, але чимось іншим, наприклад походженням.

Цим разом донесення мовчить про реферати всіх членів конференції, а говорить лише про бесіду англійця Астора, котрий, видимо, є визначним з трох причин: по перше, бо він лорд, по друге, бо його жінка є американка з роду, а по третє, бо вона є посолкою до англійського парляменту.

Та цей лорд Астор сказав деякі речі, які заслугують своїм змістом на увагу. Наприклад, натякуючи на один норвезький реферат, що мовляв добрі зуби показують на добре відживлювання людини, лорд Астор сказав: Добра пожива є важніща ніж щіточка до зубів.

СКІЛЬКІСТЬ І ЯКІСТЬ.

На тій теж конференції предложено було реферат про стан здоровля в Англії, з котрого виходить, що в Англії є міліони людей, що не їдять відповідної скількости „захоронної поживи".

Поняття „захоронної поживи" вводить у науку про здоровля нове поняття. Деякі люди, як звісно, під поживою вважають усе, що заспокоює голод. На такий погляд нагадує наша пословиця: Чи в смак, чи не в смак, щоби кишка, як кимак.

Лікарський дослід показує, що буває й таке, що людина все має повний шлунок, себто все наїдається, а все таки вона нездужає на недоїдання. Виходить, що людина повинна дивитися не лише за тим, скільки вона їсть, але й за тим, що вона їсть.

ЗУБИ І ХЛІБ.

Лорд Астор говорив, що багато англійців зовсім цеї справи не розуміють. Через те в Англії є багато родичів, що дають своїм дітям засильний чай, або чорну каву або вино. Ще багато людей в Англії не розуміє, наприклад, що діти мусять мати молоко.

Говорив лорд, ро англійці не дають дітям „захоронної поживи", але не сказав, чому саме вони не дають. Декому могло ми здаватися, що певно тому, що не хочуть давати. Так кажуть люди, яким здається, що людині стільки труду коштує взяти собі добру поживу, що злу. Як юрба людей під королівською палатою кричала: „Хліба, хліба", сказала французька королева: „Якби я не мала хліба, то я пішла би до комори й вкраяла собі булки й посмарувала масло".

У британським рапорті про стан відживлювання говориться, що в Англії є нині 4 міліони осіб, що не мають на стільки заробку, щоби купити собі „захоронної поживи".

МАСЛО И ГАРМАТИ.

Лорд Астор говорив, що в деяких краях люди зовсім не цікавляться справою відживлювання дітей, хіба що зле відживлювання дітей не дасть здорових рекрутів для армії.

Лорд Астор певно натякував на політику ріжних урядів в Європі, що дивляться на здоровля нації зі становища армії. Декотрі з них навіть отверто говорять населенню, що треба менше масла вживати, щоби можна зробити більше гармат.

Кажуть: Їжте менше, щоби лишилося більше на гармати. Потім показується, що як їсти менше, виходять слабші рекрути. Отже скажуть: Рекрути заслабі, треба сильніших гармат. І так далі.

ШЛУНОК І РЕВОЛЮЦІЯ.

Англійський письменник Форд Медокс Форд виголосив оноді в Ню Йорку відчит перед „товариством смакунів".

Смакуни прийшли послухати дещо про справу, що на їх думку мають лишень особисте значення. Тимчасом вони почули від письменника думки, що мовляв, смачна їда має й суспільне значення.

Форд так роздумував: Людина, що добре не відживляється, не може бути приємною для інших людей. Як люди їдять потрави, зле приготовані, вони терплять на нестравність, а такі люди зле сплять, а люди, що зле сплять, встають люті. Пожива не може привернути їм доброго настрою, бо їх пожива зле приготована.

Того роду люди, каже Форд, навіть учені, стрінувши людину іншої народности, не мають для неї іншого бажання, як поставити її під мур і розстріляти. Нарід, що підозріває, що його сусіди краще відживляються, відноситься до таких сусідів з підозрінням.

Можемо тепер представити собі, що діється в Варшаві, Берліні й Москві, коли там затягають ремінь на дальшу дірку, а при тім читають про врожайні землі України.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Свято Української Державности.

Дня 31 січня ц. р. українська православна громада в Міннеаполіс обходила свято злуки українських земель. Вступне слово виголосив проф. О. Н. Грановський. Він сказав, що місяць січень є багатий на українські історичні події. В ньому проголошено незалежність України, переведено злуку українських земель і в ньому відбувся славний бій під Крутами. Цей бій, в якому полягло 300 українських юнаків, відбувся лиш тиждень по проголошенню універсалу незалежности. Ці юнаки пішли на певну смерть, щоб врятувати нашу славну традицію, щоб оборонити честь українського народу. Цей бій під Крутами став також світлим прикладом для грядучих поколінь, як треба жертвувати за свій нарід все, що людина має. Недаром це свято найпильніше святкує наша молодь.

По вступному слові місцевий хор під управою о. протоерея Корсуновського відспівав могутнє „Вкраїно Мати, кат сконав", а далі кілька пісень Леонтовича. Святочну промову виголосив о. Корсуновський, який був учасником великих подій з 22 січня 1919 року. В тім році, говорив бесідник, це вже третій час сповнилася ідея обєднання українських земель в своїй незалежній українській державі. Перший раз обєднав українські землі в одній вільній державі Володимир Великий. Син його Ярослав закріпив цю державу. Але по смерти Ярослава сини його поділили її знова на малі князівства, чим ослабили її, та зробили її податною державою для татар. Другий раз увільнив і обєднав українські землі Богдан Хмельницький. Але він не мав сили закріпити обєднаної української держави. В січні, і то теж 22. січня, але 1954 р. Хмельницький підписав федерацію з Москвою, яка поступенно перемінилася у повну неволю для України. За 265 роки, дня 22. січня 1918 року Україна скинула це ярмо і в третій раз відновила на своїх обєднаних землях українську державу.

День 22. січня повторяється в українській історії кілька разів. Раз сумно, а раз радісно. Того дня, 1886 року, царський уряд заборонив друкувати українською мовою книжки і часописи. Того самого дня (9 січня старого стилю) вибухла в 1905 році перша революція в Москві, яку одначе здавлено.

Друга російська революція, що вибухла 1917 року принесла для України волю. В березні цього року український Київ робив підсумки своїх сил і скликав до столиці масову маніфестацію. На цю маніфестацію звалилося стільки українського народу, що перейшли значно розрахунки навіть найбільш оптимістичних аранжерів. Многотисячний похід рушив враз з цілим лісом жовто-синіх прапорів до Володимирівського собору, перед яким відправлено панахиду за Тараса Шевченка. Звідтам величавий похід рушив по Хрещатику до Михайлівського собору, звідки удався під памятник Богдана Хмельницького. Там відбулося українське віче, на яке, як промовець, прибув просто зі заслання проф. Грушевський. На цьому вічу принято резолюції про автономію України. По цих резолюціях домагання українців зростали. Вийшов перший універсал, по ньому другий і третій, а на кінці четвертий, яким проголошено повну самостійність України. Цей універсал був проголошений 22 січня 1918 року на софійському майдані, а рік пізніше, теж 22 січня було проголошено злуку галицьких земель з Великою Україною. Церемонія злуки відбулася серед надзвичайно торжественного настрою. Наперед галицький представник відчитав грамоту приняття галицьких земель у велику Українську Державу. На кінець ці обидві грамоти були відчитані ще раз о. Корсуновським.

Цього пропамятного дня Київ мав глибоко-торжественний вигляд. По вулицях відбувалися здвиги народу, машерувало святочно прибране українське військо. По церквах відправлювано Служби Божі. Ціле українське населення відчувало вагу цієї хвилі і в серцях усіх панувала велика радість. Коли акт злуки був довершений, то з грудей 250-тисячної товпи вирвалося могутне „Слава Україні!"

Хоч внаслідок певного, невідрадного збігу обставин не вдалося українцям закріпити своєї молодої держави, проте дух єдности і злуки глибоко вкорінився в серцю українського народу, чого доказом є ці наші національні свята, які ми справляємо всюди, де тільки маємо до того дрібку волі.

По цій гарній промові продовжувано концертову програму, в склад якої входили дует панночок Ю. Коцюби і П. Пилатюк, фортепянова точка панни Ю. Коцюби, дует п. п. Мельника з дружиною, а далі знову хор, що відспівав вязанку українських пісень. Переведена збірка на визвольну боротьбу принесла $17, які переслано через Обєднання. Кінцеве слово сказав д-р Гайдак і подякував приявним за жертву.

Петро Гайва.

ЯК ПОШАНУВАТИ ПАМЯТЬ ПОКІЙНИХ?

Д-р Неоніля з Пелеховичів Гайворонська переслала до Обєднання $250 з такою допиською:

Родина бл. п. д-р Марійки Пелехович пересилає в імені Покійної $250, які просить розділити і вислати у рівних частях по $50 на такі народні цілі: визвольна боротьба, політичні вязні, Рідна Школа, Просвіта, Музей Наукового Товариства ім. Шевченка (на охорону українських воєнних памяток).

ЯКА ПРИГОДА ТРАПИЛАСЯ ПОЛЬСЬКОМУ КОРЕСПОНДЕНТОВІ В БРАЗИЛІЇ

Дописувач варшавської „Ґазети Польскої" Юрій Косовський в дописі з Курітиби описує, яка пригода трапилася йому в бразилійській „кампі". Йшов він з „коронелем" Амаро, з яким заприязнився і від якого навчився багато слів португальських.

„У поворотній дорозі вже недалеко Маруаби, а радше вже ближче Малєту, звернули ми на бік із дороги, прорубаної серед ліса, на якусь „кампу". Ми сподівалися там щось сполювати. Перейшли ми „кампу" та дійшли до глибоченного проваля, на дні якого шумів голосно бистрий потік. Понад проваллям перелетіли два голуби. Ми вистрілили. Я не вцілив, „коронель" вцілив і голуб упав на дно яруги. Ми стали помало сходити дуже стрімким берегом і нараз під берегом побачили „шакару", хату збудовану з бамбусів і глини. Перед „шакарою" сиділа молода жінка та скубала курку.

„Коронель" спитався чемно, чи позволить нам перейти своїм обійстям. Притакнула головою. Ми перейшли обійстям, а тоді вийшов із хати господар. Спитався по бразилійськи, що ми робимо, куде йдемо та чи не випемо „шимарону". Ми були втомлені, тож ми не відмовилися. Посідали на пнях перед хатою тай почалася гутірка. За хвилину жінка винесла з хати „кую" повну „шимарону" та чайник із кипятком. Господар запарив „мату" (чай), потягнув срібною руркою раз-другий та подав „коронелеві". Цей випив, запарив знову та подав мені.

Господиня не сіла поруч нас, лише станула збоку та слухала, про що говорять мужчини.

Нараз „коронель" спитався:

— Ви давно вже тут сидите?

— Ах, вже більше як три роки — відповів „кабокльо".

— Відкіляж ви прийшли?

— З Польщі—була відповідь.

— То ви недовго тут, а так гарно говорите по португальськи.

— Та бо два роки передтим були ми в стейті Санта Катаріна.

Я прислухувався розмові та не знаю, чи я не вважав, чи говорили якось невиразно, чи дуже скоро, досить, що я зорієнтувався досить пізно, щойно тоді, коли „коронель" вказав на мене та сказав:

— Цей пан також із Польщі.

Чоловік, якого я взяв за „кабокля", глянув на мене зпід лоба, а його жінка аж подалася взад.

— Якжеж вам тут живеться? — спитався я господаря.

— Я українець, пане, не розумію по польськи — була відповідь.

— Ну, а я не вмію по українськи — відповів я, не знаю чому, засоромлений.

— Ну, так будемо говорити по португальськи — нахилив господар голову вбік і дивно всміхнувся.

„Коронель" не зрозумів нічого з тієї короткої розмови і я, не знаю також чому, був тим вдоволений.

А коли ми відходили, мій полковник хотів почванитися тим, що я його так пильно вчив і пальнув зовсім несподівано:

— Дзень добри!

А на це відповіла жінка, що стояла оподалік:

— Хай сінгор до нас по польськи не говорить. Ми приїхали тут на те, щоб цієї мови не чути.

Було стільки завзяття в голосі жінки, що мною аж стрясло. Я глянув на неї пильніше. Зложила руки на грудях навхрест, голову злегка схилила та дивилася на нас зпід чорних брів. А потім поправила барвисту хустку на голові, по селянськи ззаду звязану та ввійшла у хату.

То не була звичайна українська селянка.

— Ті люди дуже вас не любять — сказав „коронель", як ми вийшли поза огорожу, щоб зійти в яр за голубом.

Я притакнув головою, одначе нічого не відповів, бо я не знав, що маю відповісти та й не знав настільки португальської мови.

Я розповів цю пригоду товаришам, як ми вечором зійшлися при ватрі. І авторові (Косовському) якийсь його приятель пан Шляхта пояснив, що такий випадок це не рідкість, а на кольонії під Малєтом (мабуть зветься св. Олена) священик заборонив парохіянам женитися з польками, купувати в них і продавати їм, стрічатися з ними як із сусідами. Той пан Шляхта впевняв, що згаданий священик допускається такого „проступку", хоч його мати полька й одна сестра вийшла за польського офіцира.

Старші українці, впевняв пан Шляхта, жилиб із поляками в згоді, одначе молодші, що приїхали недавно, відносяться до поляків ворожо. З ними порозуміння дуже тяжко, хоч дуже скоро приймають бразилійське громадянство та зазначують, що радо позбуваються польського громадянства.

— А що то за люди могли бути в тому ярі? Та жінка не виглядала на звичайну селянку, хоч і вона і її чоловік були зодягнені та засмалені, як звичайні каболкі? — спитався дописувач „Ґазети Польскої".

— Невідомо. Тут стільки ріжних людей. Може і які інтеліґенти. Недалеко Малєту є родина українських еміґрантів. Обоє були учителями в Польщі, знаю про це припадково. Тут живуть зовсім як кабоклі, навіть не багато працюють. Мають невеличкий „гервать", трохи кукурудзи, чорної фасолі, кілька курей і одну корову. Та тут, пане, ніхто нікого про те не питає, чим хто був в Европі, а таких родин як ця, про яку говорю, тут багато.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

КЛІВЛЕНД, О.

Жінки жертвують.

Відділ 14 Союзу Українок ухвалив на річнім мітінґу висиґнувати з каси $10, які вислано до краю через Обєднання з призначенням по половині на Рідну Школу і визвольну боротьбу.

БРОНКС, Н. Й.

На ріжні цілі.

Тов. „Згода", відділ 210 У. Н. Союзу зарядило коляду на Рідну Школу і політичних вязнів. Колядники: О. Плескун, Г. Романів, Д. Лукавий, М. Франко, Л. Кіндирись, М. Дзюма і В. Баковський.

Жертвували: Петро Маюк $3; по $2: Михайло Дойле, В. Гнида, Т. Давидів, Л. Кіндирись, М. Дзюма; по $1.50: О. Плескун і М. Франко; по $1: А. Голдґрун, Ф. Рент, В. Новак, Дж. Флягерти, В. Закалужний, Г. Романів, Е. Рід, І. Франко, В. Баковський, С. Саляк, М. Лесь, В. Безкоровайний і Іван Павлишин. — Разом переслано до Обєднання $29 з таким призначенням: $20 на Рідну Школу, а $9 на політичних вязнів.

Олекса Плескун.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На інвалідів.

I.

В суботу, дня 16. січня ц. р., пані Евдокія Хомів і діти влаштували несподівану забаву свому мужові, і батькові Йосифові Хомів, знагоди його 60-літніх уродин. Забава відбулася в льокалі укр. тов. Просвіта.

При численній участи родини, кревних, знайомих і уряду укр. тов. Просвіти, забава тягнулась поза північ, а була перервана ріжними промовами.

На просьбу товстмайстра п. С. Чосника, вшанувано ювилята зложенням жертви на українських інвалідів в старому краю. Жертви зложили: Й. Хомів, І. Ґелета, А. Галатін, І. Лубій, В. Павлюк по $1: С. Чосник, І. Пацьорко, Т. Ніньовський, І. Жовнір, І. Ганц, І. Паликій, В. Андріїв, А. Форбач, Д. Цимбрівський, В. Богулевин, А. Пацьорко, І. Мілер, І. Семан, О. Пацьорко, П. Лубій, Т. Гуменюк по 50 ц.: Н. Гирка 25 ц. Разом $13.25.

Збіркою занялись громадяни Т. Ніньовський і І. Жовнір.

II.

Дня 24. січня на весіллі у громадян Теклі Шарко і Н. Т. Корчинських, що вінчали свої діти Марію Шарко з Петром Корчинським, гості зложили на українських інвалідів в старому краю $4. Збіркою занялись Н. Маличівський і І. Ганц.

Ми повинні при таких нагодах збирати на дійсно народні цілі, загальні й всіми признані за народні й патріотичні. Треба тут розріжнювати народню справу від приватних бизнесів.

Присутній.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зі свята Басарабової на ріжні цілі.

На жалібнім концерті, який влаштовував Укр. Червоний Хрест ОДВУ в Ню Йорку з нагоди 13-літньої смерти бл. п. О. Басараб, що відбувся дня 14-го лютого 1937 року були такі приходи:

Зібрано підчас панахиди по бл. п. О. Басараб й з розпродажі відзнак в укр. католицькій церкві на 7-мій вулиці $38.65, а в укр. православній церкві на 14-тій вулиці $17.45. Добровільні датки при вступі на концерт виносили $54.40. Збірка підчас концерту виносила $83.73 й на ту суму зложили свою жертву слідуючі громадяни: Т. Онуфрик $2; по $1: о. Л. Весоловський, С. Фесолович, І. Солтис, І. Лентович, М. Підгородецький, панна Олеся Кукар, В. Брилинський, Анастасія Душник, М. і Р. Гринишин, Т. А. Мілещук, О. Волчак, Анастасія Томіщак, А. Ґелетій, П. К. Чорнюк, А. М. Марія Чарнецька, Марія Матусів, Катерина Берків, Е. Серединська, П. Дерих, Дж. Ярема, В. Черватюк, Ст. Драґан, І. Петровська, Іван Йосифишин, М. Кінн, С. М. Р. Сьомкайло, Анна Микитин, Дмитро Снавчук, панна Марія Попів, П. Личко, М. Остаповичч, Галівуд Фларіст, Комарніцький, М. Михайлевич, Т. Ольшанський, Олена Марків, А. Кузик, Семен Угорчак, М. Мостинський, Катерина Лялька, Г. Гурин, А. Дубас, Н. Н., В. Ярич; Н. Н. 80 ц.; по 50 ц.: І. Люзняк, Н. Н., Н. Н., І. Ґаличин, І. А. Дусаненко, Роза Клементій, К. Мартинюк, М. Гриньковян, О. Світлик, І. Баран.

Всього приходу було $194.23. Кошта влаштування концерту виносили $140, а $54.23 вислано через Обєднання на політичних вязнів визвольної боротьби.

Управа УЧХ. ОДВУ в Ню Йорку.

— Я купив моїм жінці на іменини дві пляшки вина, та прошу тебе, не кажи їй того.

— То певно має бути несподіванка?

— Ні, бо я тимчасом сам уже випив його...

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(122)

Розпучливе положення зроджувало в голові Олд Таймера знамениті гадки. Щоби залякати дикунів і зробити на них враження немов би то він не є сам, він звернувся в бік брами немовби когось кликав. При тім він викрикував: „Окружіть село. Не випустіть нікого, але не вбивайте нікого, хіба вони накинуться на мене".

Він виговорював слова в місцевому діялекті, так, що дикуни розуміли, що він говорить. Звертаючись до них він сказав: „Коли ви не будете мене рушати й позволите спокійно відійти враз з білою дівчиною, то вам нічого злого не станеться". Та не чекаючи на їх формальну згоду, він пірвав дівчину й подався до втечі. Але ватажок Ребеґа проснувся з переляку.

Покищо він бачив тільки одного білого чоловіка. Можливо, що за селом було більше. Але хіба він не мав зі собою теж воїнів? Нераз він з ними вигравав боротьбу! Його воїни, хоч малі ростом, мали смертоносні стріли, затроєні страшною отруєю. Він набрав відваги, а далі закликав: „Ловіть їх, біжіть за ними".

Він перший кинувся з цілої сили вслід за утікачами. Але як лиш зробив кілька кроків знову якась таємнича стріла забриньчала і вбилася йому в плечі. Він впав мертвий. Але за ним бігло кілька інших канібалів, яких був охопив вже шал боротьби. Хоч Ребеґа впав перед ними, вони бігли далі з настороженими списами, підступаючи чимраз ближче до Олд Таймера.